

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.
1903 Budapest, Pf.: 314/15.
Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733
BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133
E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000/12185/ /2009. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 180/2009. (VI. 17.) számú állásfoglalása megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panasz az emberi méltósághoz való jog sérelme tekintetében

h e l y t a d o k,

minden egyéb tekintetben pedig a panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdésére, valamint a 109. § (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Bíróságnak címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Bírósághoz is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) Panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A panaszos 2009. március 15-én, 10.30 óra körül gyalogosan közlekedett a Budapest, VIII. kerület Rákóczi úton a Jobbik Magyarországért Mozgalom kampánynyitó nagygyűlésére és a Magyar Gárda tagjainak avatására, egy Árpád sávost, valamint egy 1848-as történelmi zászlóval. A helyszínen szolgálatot teljesítő rendőrök a panaszost igazoltatták, kokárdáját – az azt rögzítő 2 cm-es biztosítótű „emberi élet kioltására alkalmas eszköz” volta miatt – levetették vele, majd ruházatát és csomagját átvizsgálták. Mivel ennek során a panaszosnál egy zsebkést találtak – amely közbiztonságra különösen veszélyes eszköznek minősült –, ezért szabálysértés elkövetése miatt a panaszost a Budapest II. kerület Gyorskocsi utcai rendőrségi fogdára előállították.

Az előállítás során a fogdában – a videó felvételt és az orvosi vizsgálatot követően – a panaszosnak egy függöny mögött meztelenre kellett vetkőznie, majd felszólították, hogy guggoljon le. A rendőrök mindvégig megalázó, gúnyos hangnemet használtak vele szemben, megjegyzéseket tettek rá. Ezután a panaszost barátjával együtt elhelyezték egy zárkában, jogaikról és kötelességeikről felvilágosították őket, de hozzátartozóik értesítésére vonatkozó kérésüknek nem tettek eleget, mondván, hogy az nekik nem jár. (Később mégis sikerült értesíteniük a barátja öccsét.)

A kihallgatást követően még majdnem két órát kellett az előállító helyiségben tölteniük, majd – kezükben cipőfűzőjükkel – elhagyhatták a fogdát.

A panaszos a rendőri intézkedés miatt 2009. március 17-én panasszal élt a Független Rendészeti Panasztestületnél (a továbbiakban: Panasztestület). A panaszában felsorolt sérelmek az alábbiakban összegezhetők:

- a vele szemben foganatosított intézkedéseket, az eljárás teljes egészét jogszerűtlennek tartja;
- a rendőrök elvették tőle a kokárdát, az azt rögzítő 2 cm-es tű miatt;
- előállítása során a fogdában elvették ingóságait, majd meztelenre kellett vetkőznie és le kellett guggolnia;
- hozzátartozóinak értesítését megtagadták tőle;
- a rendőrök mindvégig gúnyos, megalázó hangnemet használtak vele szemben, megjegyzéseket tettek rá;
- a kihallgatást követően még majdnem 2 órát kellett a zárkában töltenie.

A panaszos ellen indult szabálysértési eljárás során a panaszost a 01808/1069-3/2009. szabs. határozatban 40 000 (negyvenezer) forint pénzbírsággal sújtották.

II.

A lefolytatott vizsgálat során a rendelkezésre álló iratok – panasz, előállítás végrehajtásáról szóló rendőri jelentés, parancsnoki vélemény és kivizsgálás, jelentőlap a rendezvényen végrehajtott előállításról, átvételi elismervény szabálysértési ügyben elkobozható tárgyak megőrzéséről, határozat a lefoglalásról, meghallgatási jegyzőkönyv, határozat szabálysértési bírságról és elkobzásról, igazolás személyi szabadság korlátozásáról, méltányossági kérelem, határozat módosítása, valamint az ügygel kapcsolatos egyéb dokumentumok – alapján tényállásszerűen az alábbiak állapíthatók meg.

Budapest Rendőrfőkapitánya 01000/12945/2009. ált. számú egyedi utasításával 2009. március 14-én 00.00 órától 2009. március 16-án 08.00 óráig Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el tekintettel arra, hogy több demonstráció megtartását jelentették be, melyeken jelentős számú ember részvétele várható. A szűrőpróbaszerű igazoltatást, valamint ruházat és csomag átvizsgálást fogatosító rendőrök a fokozott ellenőrzésről szóló egyedi utasítás alapján teljesítettek szolgálatot az intézkedés helyszínén.

A panaszost a rendőrök 10.25 órakor igazoltatták, ruházatát és csomagját átvizsgálták. Ennek során a panaszos övében lévő tokból előkerült egy barna, fa nyelvű zsebkesztyű, melynek pengehosszúsága meghaladta a 8 centimétert, nyelén pedig a DIXON ROSTFREI felirat volt látható. Miután közölték a panaszossal, hogy a 175/2003. (X.28.) Kormányrendelet alapján az ilyen pengehosszúságú kés közbiztonságra különösen veszélyes eszköznek minősül, és ezért cselekménye szabálysértést képez – a BRFK Törzs felé tett jelentést, majd az onnan kapott utasítást követően – a panaszost a BRFK Bevetési Főosztály Őr-Kísérő Osztály beosztottai rabszállításra rendszeresített szolgálati gépkocsival előállították a Budapest II. kerület Gyorskocsi utcai rendőrségi fogdába, majd ott sérülés és panaszmentesen átadták. Az előállítás során kényszerítő eszköz alkalmazására nem került sor. A kísérésben részt vett az igazoltatást fogatosító rendőr hadnagy is, aki a zsebkesztyűt a panaszostól átvételi elismervényen kiállítás mellett elkobozta. A panaszos ellen szabálysértési feljelentést tettek.

A fogdában 13.55 órától 14.20 óráig megtörtént a panaszos meghallgatása, valamint a szabálysértési hatóság határozatot hozott a kés lefoglalásáról, továbbá a közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés elkövetéséről. Az I. fokon eljáró BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányság a szabálysértés elkövetése miatt a panaszost 40.000.- Ft pénzbírság megfizetésére büntette. A határozatokat, valamint az előállítás időtartamáról szóló igazolást, és a késről szóló átvételi elismervényt a panaszosnak átadták. Az előállítás 10.25 órától 15.45 óráig tartott.

A 01000/517309/2009. id. számú rendőri jelentés szerint a rendőri intézkedés az Rtv. 29. § (1) bekezdése¹, és a 33. § (2) bekezdés f) pont II. fordulata² alapján az igazoltatás és az előállítás tekintetében jogszerű, szakszerű és arányos volt. A panaszban említett kokárda elvétele az azt

¹ **Rtv. 29. §:**

„(1) A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.”

² **Rtv. 33. §:**

„(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, f) aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.”

rögzítő 2 cm-es tű miatt indokoltnak tekinthető, de nyilvánvalóan nem azért, mert a tű élet kioltására alkalmas eszköz, hanem azért, mivel az előállítás során esetleg sérülést lehet vele okozni.

A Panasztestület állásfoglalásában a jogalap megítélése vonatkozásában arra az álláspontra jutott, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja kellő jogalapot biztosított ugyan a rendőrségnek az előállításhoz, azonban – nem vitatva azt, hogy a kést jogszerűtlenül tartotta magánál a panaszos – az arányosság és a fokozatosság Rtv. szerinti követelményének az intézkedés nem felelt meg. A Panasztestület e körben kifejti, hogy a tárgyi bizonyítási eszköz – jelen esetben a kés – előállítás nélkül a hatóság birtokába került, az elvétel jogszerűségét a panaszos nem vitatta, és a dolog átadását nem tagadta meg. Ennek tükrében tehát nem felelt meg az arányosság követelményének az, hogy a panaszos személyi szabadságát az előállítással korlátozták.

A panaszos előállításának indokaként a rendőri jelentés szerint az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának második fordulatában megfogalmazott körülmény szolgált. Ennek tartalma szerint „A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható”. A jelentés a jogszabályi hivatkozás tekintetében helyesen az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont második fordulatát jelölte meg, azonban rosszul idézte az ahhoz tartozó szövegrészt, amikor az előállítás indokaként az elkobzás alá eső dolog megszerzését jelölte meg. Álláspontom szerint a hivatkozás téves volta az előállítás jogszerűségét nem érinti, és a fenti törvényi indok alapján az intézkedés során az arányosság követelménye sem sérült.

A Rtv. 31. §-ának (1) és (2) bekezdéseiben³, valamint a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 51. §-ának (3) bekezdésében⁴ foglalt egyértelmű rendelkezések szerint jelen ügyben kizárólag a személyi szabadságában korlátozott személy ruházatának átvizsgálására lett volna lehetőség, motozásra nem.

A Panasztestület állásfoglalása szerint „a jogalap nélküli motozás súlyosan sértette a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát, és beleütközött a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába is”. A Panasztestület állásfoglalásában „felhívja a figyelmet arra a jogbizonytalanságra, amelyet az előállítottak – mint személyi szabadságuktól megfosztott személyek – helyzetének szabályozatlansága okoz”. A Panasztestület a probléma megoldása érdekében „jelezni fogja aggályait az Igazságügyi és Rendészeti Miniszternek”.

³ **Rtv. 31. §:**

„(1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

(2) A ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon.”

⁴ **A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII.23) IRM rendelet 51. §:**

„(3) Az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”

Mindezek alapján a Panasztestület alapjog súlyos sérelmét megállapító állásfoglalásával a motozás tekintetében egyetértek. Ugyanakkor a panaszt az értesítéshez való jog, a ruházat átvizsgálás és az ingóságok letétbe vétele, a személyes szabadság aránytalan ideig történő korlátozása, valamint a fogdán történő bánásmód tekintetében nem tartom megalapozottnak, utóbbi esetben a bizonyíthatóság hiánya miatt.

III.

A Panasztestület alapjog súlyos sérelmét megállapító egyes indokolásaival egyetértve megállapítottam, hogy jogsértő volt az, hogy a panaszt meztelenre vetkőztették, és felszólították arra, hogy guggoljon le. Ugyanakkor álláspontom szerint az előállításnak megfelelő jogalapot biztosított az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont második fordulata. A szabálysértési eljárás azonnali lefolytatásának feltételei fennálltak, ami a fogdában meg is történt. Ezzel kapcsolatban megjegyezni kívánom, hogy bár a panaszos az egész eljárást sérelmesnek tartotta, de a fogdán készült meghallgatási jegyzőkönyvben maga is elismerte, hogy tudomása volt arról, hogy a 8 cm-t meghaladó hosszúságú kés a jogszabály szerint már közbiztonságra veszélyes eszköznek minősül. A vele szemben a kés közterületen történő birtoklása miatt hozott szabálysértési határozat ellen annak közlésekor kifogással nem élt, de 2009. március 23-án méltányossági kérelmet nyújtott be, melynek helyt adva a szabálysértési hatóság a pénzbírságot figyelmeztetésre módosította.

Az előállítás időtartama alatt többek között megtörtént a panaszos jegyzőkönyvi meghallgatása, a lefoglalásról, valamint a szabálysértési bírság kiszabásáról szóló határozatok meghozatala, valamint azoknak a panaszos részére történő átadása. Mivel az előállítás foganatosítását a szabálysértési eljárás azonnali lefolytatása indokolta, így az eljárás céljáig – a szabálysértési határozat meghozataláig és átadásáig – a személyes szabadság korlátozásának időtartama nem tekinthető aránytalanul hosszúnak. Figyelembe kell venni azt is, hogy ezzel egy időben több személy került előállításra és befogadásra a Gyorskocsi utcai fogdába.

A Panasztestület szerint a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának súlyos sérelme valósult meg azzal, hogy hozzátartozói értesítéséhez való jogától megfosztották. Álláspontom szerint a panaszt e tekintetben nem érte valós jogsérelem, hiszen panaszából kiderül, hogy a fogdaőrök tájékoztatták jogairól és kötelességeiről – ennek körében hozzátartozói értesítéséhez való jogáról is –, majd telefonon értesíthették barátjának öccsét.

„Budapest Rendőrfőkapitánya a médiában megjelent információk alapján azonnali hatállyal belső vizsgálatot rendelt el annak tisztázása érdekében, hogy a 2009. március 15-én a Kossuth térről előállított két férfi rendőrségi fogdába történő befogadásának körülményei megfeleltek-e a jogszabályi előírásoknak.”⁵

A panaszolt intézkedéseknek abban az esetben lett volna helye – nem csak a hatóság, hanem az előállított személy érdekében is (elsősorban azért, hogy önmagában, vagy a vele egy helyiségben elhelyezett személyekben ne tudjon kárt tenni) –, ha a panaszt őrizetbe vették volna. Jelen esetben azonban előállított személyről van szó: „a vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a befogadásra vonatkozó jogszabályt tévesen alkalmazták a rendőrök.”

⁵ A BRFK Közleménye, http://www.police.hu/friss/BRF-20090318_90.html

A Rendőrség által folytatott belső vizsgálat keretében megállapított hibás intézkedések miatt fegyelmi felelősségre vonásokra került sor. A jövőben a hasonló esetek elkerülése érdekében mind a Rendőrség Fogdászabályzatára, mind a BRFK Központi Fogdájára vonatkozó belső norma átdolgozása folyamatban van.

A panaszos részére kiállított 01000/517309/2009. id. számú igazoláson az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának, valamint a Magyar Helsinki Bizottságnak az elérhetőségei helytelenül vannak feltüntetve, továbbá azon nem szerepel a Panasztestülethez fordulás lehetősége. Az előállítás tartamáról kiállított igazolás-formanyomtatvány jogorvoslati lehetőségekről szóló tájékoztató részének pontosítására, illetve a Panasztestülethez fordulás jogáról szóló, megfelelően széles körű tájékoztatás érdekében a BRFK vezetője megtette a szükséges intézkedéseket.

Az eljárás során kétséget kizáró módon nem lehetett megállapítani a rendőrök részéről a panaszos által sérelmezett kulturálatlan hangnemet, és az eljárás további folytatásától sem várható annak bizonyítása.

Fentiek alapján – elfogadva a Panasztestületnek az emberi méltóság súlyos sérelemére vonatkozó megállapítását – a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) és 326. § (7) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100. § (1) bekezdése, 109. § (1) és (3) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 29. § (1) bekezdése, 31. § (1) és (2) bekezdései, 33. § (2) bekezdése f) pontja, a 92. § (1) bekezdése, a 93/A. § (7) és (9) bekezdései;
- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 51. § (3) bekezdése.

Budapest, 2009. július ,, ,,,

Dr. Bencze József r. altábornagy